

LRS Žmogaus teisių komitetui	2017 10 20
LRS Socialinių reikalų ir darbo komitetui	Reg. Nr. VMN 2017/61
LRS Biudžeto ir finansų komitetui	
LRS Švietimo ir mokslo komitetui	Vilnius
Moterų Parlamentinei grupei	

Pasiūlymas dėl 2018 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1227

Prašymas skirti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdomai valstybinei Specializuotos pagalbos centrų programai 4 mln. Eurų 2018 m., užtikrinant valstybės garantuojamos specializuotos kompleksinės pagalbos prieinamumą smurtą ir prievartą patiriančioms asmenims, įgyvendinant Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą

Atstovaudamos smurtą ir prievartą artimoje aplinkoje patiriančių asmenų interesus, kreipiamės į Jus prašydamos skubių sprendimų užtikrinant specializuotos kompleksinės pagalbos, teikiamos įgyvendinant Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą, prieinamumą visuose Lietuvos regionuose. 2016 m. tokių asmenų buvo 66 547, t. y. tiek kartų buvo kreiptasi į policiją dėl smurto artimoje aplinkoje. Valstybės garantuojamai specializuotai pagalbai teikti šiuo metu skiriama 666 tūkst. eurų per metus, atitinkamai apie 10 eurų asmeniui! Ši suma yra visiškai nepakankama ir nuolat didėjant pagalbos reikalingų asmenų skaičiui, padėtis regioniniuose Specializuotos pagalbos centruose yra artima kritinei.

Prašome didinti Specializuotos pagalbos centrų tarnybos finansavimą 2018 m. skiriant 4 mln. eurų Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdomos Specializuotos pagalbos centrų programos sustiprinimui. Adekvatus SPC tarnybos finansavimas gali būti skaičiuojamas taip: pvz., Vilniaus miesto savivaldybės prevencijos ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims 2017–2021 metų programos 2017 metų priemonių plane numatyta, kad kompleksinės specializuotos pagalbos suteikimo įkainiai vienam asmeniui yra 60 eurų, taigi reikalingas finansavimas 2018 m. yra 4 000 000 eurų, kurie bus atitinkamai padalinti 17 Specializuotos pagalbos centrų, veikiančių visuose Lietuvos regionuose.

Šiek tiek statistikos: besikreipiančių asmenų skaičius į policiją dėl smurto artimoje aplinkoje 2012 m. – 18 268, 2013 m. – 21 615, 2014 m. – 29 339, 2015 m. – 38 510, 2016 m. – 66 547. 2016 metais užregistruoti 66 547 į policiją kreipimaisi dėl smurto artimoje aplinkoje. Tai reiškia, jog tiek kartų buvo patiriama grėsmė asmens gerovei, sveikatai, gyvybei, seksualiniam apsisprendimui, veikslių laisvei ir pan. Tik 10 890 besikreipusiųjų sulaukė teisėsaugos institucijų dėmesio t. y. pagal šiuo metu nusistovėjusias teisėsaugos institucijų praktikas buvo pradėti ikiteisminiai tyrimai dėl smurto artimoje aplinkoje. **Atitinkamai 55 657 hipotetiniai asmenys, atsidūrę grėsmę keliančioje situacijoje, nesulaukė nei apsaugos (policija), nei valstybės jiems garantuojamos specializuotos kompleksinės pagalbos (Specializuotos pagalbos centrai).** Kaip rodo statistika, absoliuti jų dauguma yra moterys, turinčios vaikų, todėl galima tik įsivaizduoti, kiek tūkstančių vaikų liko toliau gyventi aplinkoje, kurioje jie nuolatos liudija smurtą ir patiria smurto grėsmę.

Apibendrinant visų Specializuotos pagalbos centrų darbą 2016 metais: buvo užregistruoti 17 112 smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų, kuriems buvo suteiktos 34 984 pagalbos.

Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, jog Vilniaus miesto specializuotos pagalbos centro funkcijas vykdančios asociacijos Vilniaus Moterų namai darbo krūvis 2017 m. nuo I iki III ketv. padidėjo 64 %, skaičiuojant vien tik policijos perduotus pranešimus ir neįskaitant asmenų, kurie kreipėsi patys, arba tų, kuriems yra teikiama tęstinė pagalba, neretai išsiskleidžianti daugiau kaip per vienerius metus. Šiuo metu Vilniaus miesto SPC, teikiantis specializuotą kompleksinę pagalbą, susidedančią iš **informavimo, konsultavimo, palaikymo, tarpininkavimo institucijose, pagalbos rengiant dokumentus, specializuoto psichologo ir specializuoto teisininko pagalbos**, gali įdarbinti 6,25 etato konsultanto, 0,5 etato projekto vadovo ir 0,5 projekto administratoriaus, kurie per metus vidutiniškai suteikia pagalbą 1000 (!) asmenų, taip pat atlieka visą administravimo, patalpų priežiūros ir, kas ne mažiau svarbu, visą pilietinę bei projektinę veiklą. Kituose regionuose SPC dirba turėdami dar mažesnius finansinius ir žmogiškuosius išteklius. Atkreiptinas dėmesys, jog visuose regioniniuose SPC susiduriama su ta pačia neišsprendžiama problema – dėl finansinių ir žmogiškųjų išteklių stygiaus pagalba gali būti suteikta tik daliai besikreipiančių asmenų. Pavyzdžiui, Vilniaus miesto SPC pagalbos suteikimo procentas lyginant 2017 metų I ir III ketvirčius sumažėjo nuo 64 proc. iki 55,5 proc. (darbo krūviui padidėjus 64 proc.). Atitinkamai, pirminę pagalbą, t. y. informavimas, konsultavimas, palaikymas III ketvirtį gavo 55,5 proc. užregistruotų asmenų, iš jų antrinę pagalbą - tarpininkavimas institucijose, pažymų apie SPC žinomus smurto prieš šį asmenį faktus rengimas, teisių atstovavimas - 30 proc. ir tretinę -

specializuota teisininko ir specializuota psichologo pagalba, pagalba rengiant dokumentus (įskaitant ieškinių teismui surašymas), dalyvavimas teismo procesuose – 15 proc.

Atkreiptinas dėmesys, jog vadovaujantis Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymu dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2017 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 5 – V – 850 „Dėl policijos registruojamų įvykių registro duomenų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo (2017 m. birželio 19 d. Nr. 5 – V – 568, Vilnius“ yra pakeičiamos Policijos registruojamų įvykių registro duomenų tvarkymo taisyklės, t. y. papunkčio 45.4 redakcija yra pakeičiama iš:

45.4. yra padarytas administracinis teisės pažeidimas, informaciją tikrinęs pareigūnas tai įrašo Registre naudodamas PPV modulio funkcionalumą ir praneša operatyvaus valdymo padalinio pareigūnui ir teisės aktų nustatyta tvarka įformina administracinį teisės pažeidimą;

į:

45.4 veikia atitinka smurto artimoje aplinkoje požymius, operatyvaus valdymo padalinio pareigūnas, naudodamasis Registro funkcionalumais, nedelsdamas apie įvykį informuoja atitinkamą vaiko teisių apsaugos tarnybą ir (ar) specializuotos pagalbos centrą.

Šio papunkčio redakcija didina SPC darbo krūvius ir apimtis, nes:

1. Gaunami pranešimai ne tik apie smurtą artimoje aplinkoje, dėl kurių pradėtas ikiteisminis tyrimas, bet visi pranešimai policijos informavimo kanalais;
2. Iš dabar gaunamų naujų pranešimų formų ir pateikiamos informacijos jose aiškėja, kad SPC konsultantai turės mažiau informacijos apie smurto artimoje aplinkoje įvykį bei jo metu nukentėjusį asmenį. Vadinas, konsultantui reikės daug daugiau laiko skirti informacijos ir kontaktų paieškai apie nukentėjusį asmenį.

Dėl šių pasikeitusių aplinkybių SPC darbo apimtys galimai išaugs net iki 246 proc. (daugiau skaitykite pridedame Moterų informacijos centro rašte Dėl Specializuotos pagalbos centrų finansavimo).

SPC gavus reikiamą finansavimą, galima būtų tikėtis, visų šių pagalbos lygių didėjimo, atitinkamai pirminė iki 80 – 90 proc., antrinė iki 60 procentų, savo ruožtu tretinė – 40 proc. Atitinkamai modeliuojant 2016 metų duomenis, pirminę pagalbą visoje Lietuvoje galėtų gauti 59 892 asmenys, antrinę - 39 928 asmenys, tretinę – 26 618 asmenys.

Siekiant įgyvendinti Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo nuostatas ir teikti aukoms kokybišką ir savalaikę **valstybės garantuojamą** specializuotą kompleksinę pagalbą, būtinas finansavimas yra 4 mln. eurų 2018 metams. Pabrėžiame, jog besikreipiančių asmenų

skaičiui nuolatos didėjant, tai būtų tik minimali suma, reikalinga valstybės garantuojamai specializuotai kompleksinei pagalbai užtikrinti, teisingai vertinant šios pagalbos aktualumą dideliame asmenų skaičiui bei SPC atliekamo darbo svarbą, kaip ir šios neišspręstos problemos kaštus visuomenei.

Lilija Vasiliauskienė

Asociacijos Vilniaus Moterų namai prezidentė

Koalicijos *Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės* valdybos narė

Irma Zabulionytė

Lietuvos agentūros „SOS vaikai“ Panevėžio skyriaus pirmininkė

Koalicijos *Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės* prezidentė

Nijolė Meilutienė

Tauragės moters užimtumo ir informacijos centro direktorė

Koalicijos *Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės* valdybos narė

Elvyra Lasskaja

Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centro pirmininkė

Koalicijos *Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės* valdybos narė

Salomėja Jasudienė

Moterų veiklos inovacijų centro direktorė

Koalicijos *Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės* valdybos narė

Angelė Barauskienė

Alytaus miesto moterų krizių centro direktorė

Aldona Mocevičienė

Klaipėdos regiono moterų informacijos centras

Vilija Žukauskaitė

Asociacijos Kauno moterų draugija direktorė

Naura Daukšienė

Kauno apskrities moterų krizių centro pirmininkė

Dalia Puidokienė

Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centro direktorė

Indrė Pilypė

Koordinacinio centro „Gilė“ direktorė

Jurgita Cinskienė

Kretingos moterų informacijos ir užimtumo centro direktorė

Jūratė Šeduikienė

Moterų informacijos centro direktorė

Ernesta Butkuvienė

Moters pagalba moteriai direktorė

Asta Montvydienė

Raseinių Krizių centro pirmininkė

Laima Milovančevičė

Visagino šeimos krizių centro direktorė

Daiva Baranaukė

Labdaros ir paramos fondo Frida direktorė

Vanda Benaitienė

Telšių krizių centro direktorė